

"לבניינה של תורה" – חלק ש"ב

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר ראש הישיבה הרב ברוך וידר שליט"א

"אֵם אֶסֶק שְׁמַיִם"

הפקת לקחים משליחת החללית הישראלית לחלל

לאחר שבעים שנים בערך מאז תקומתה, שולחת לירח חללית הנושאת את השם: "בראשית". כך גילגל הבורא יתברך. אף אם נתלה זאת בעובדה כי ראש הצוות הוא איש חב"ד אין לדבר נפקא מינא – סוף סוף כך רבש"ע גילגל. הלוא דבר הוא? צריך להיות ממש עיוור כדי לא להבחין בכך! אני על כל פנים מתהלך בימים האחרונים, מאז ששמעתי על כך, בהרגשה עילאית ביחס לדבר המופלא הזה.

ברצוני לעמוד היום על הדבר, בסייעתא דשמיא, ולהתבונן בו מבחינה מוסרית הנוגעת לעבודת ה' הפרטית שלנו ובמבט האמוני הרחב הלאומי והכללי.

עלינו ללמוד מהחללית "בראשית" כיצד להתחיל מבראשית בכל רגע

"כל התחלות קשות"

כיצד יש בכוחה של חללית קטנה זו להגיע עד לירח ולנחות במקום מוגדר כלשהו במרחק שלכ 384,000 ק"מ מכדור הארץ? הרי אם היינו רוצים, למשל, להסיע מכונת במשקל זהה מכאן ועד לחיפה היה עלינו להטעינה בכ-15 ליטרים של דלק. אם כן, כיצד אפשרי להניע רכב השוקל כשש מאות ק"ג למרחק כה גדול?

התשובה היא מאוד פשוטה, הרי לכולנו ידע מסוים בפזיקה. הקושי הגדול הוא לעזוב את האטמוספירה, לעזוב את כדור הארץ הארצי, להתנתק מכוח המשיכה – כוח הגרביטציה – של כדור הארץ. כדי לצאת מן האטמוספירה יש צורך בטונות של דלק כדי להפיק את הכוח שיאפשר זאת. לטיל הגדול שנשא את החללית ונסק עימה

"שם חדש אשר פי ה' יקבנו"

תורתנו הקדושה נפתחת בפסוק בן שבע מילים: "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". הגר"א כותב¹ שכל העתיד להיות בעולם – לכל האנושות ולכל פרט ופרט במשך כל חייו – רמוז בתורה. לא רק זאת, אומר הגר"א, אלא שבשבע המילים הללו של הפסוק הראשון של התורה נרמזו כל העתיד להיות בשבעת אלפי שנות קיום העולם.

בסיום דבריו הוא מוסיף²:

"שמקור כלל הכללים הוא

בתיבת 'בראשית' – ו' אותיות

והדגש של הב'". בשש

האותיות של המילה

"בְּרֵאשִׁית" יחד עם הדגש

שבתוך הב' נרמזו כל שיהיה

בשבעת אלפי שנות העולם.

מדהים! כל מה שהיה ויהיה

בעולם מקופל במילה "בְּרֵאשִׁית".

כידוע, השם שנותנים ההורים לילדם מופיע מתוך הארה אלוקית החלה על ההורים. פעמים רבות שמענו ממו"ר הרב הדרי זצ"ל שהשם מבטא את המהות³. והנה, פלאי פלאות – מדינת ישראל

¹ בביאורו לסיפרא דצניעותא, פרק ה: "והכלל כי כל מה שהיה והיה ויהיה עד עולם הכל כלול בתורה מ'בראשית' עד לעיני כל ישראל". ולא הכללים בלבד אלא אפילו פרטיו של כל מין ומין ושל כל אדם בפרט וכל מה שאירע לו מיום הולדו עד סופו וכל גלגוליו וכל פרטיו ופרטיו, וכן של כל מין בהמה וחיה וכל בעל חי שבעולם וכל עשב וצומח ודומם וכל פרטיהם ופרטי פרטיהם בכל מין ומין ואישי המונים עד לעולם... וכל זה נכלל כולו בפרשה הראשונה עד ברא אלהים לעשות כנ"ל, וכלל כלל הכללים בפסוק ראשון כשבעה תיבות ז' אלפי שנה...".

² בהגהת הרש"ל

³ עיין במצוין בשיחות הרב צבי יהודה, שמות, סדרה א, הערות

“כוח עז לך, כנפי נשרים אדירים”

ה"חפץ חיים" אמר שמכל דבר שישנו בעולם עלינו ללמוד. עלינו ללמוד מהחללית "בראשית" כיצד להתחיל מבראשית בכל רגע. התשובה לשאלה בה פתחנו היא שיש צורך בבחירה ובהחלטה להתנתק מהארציות. הטיל שביכולתו להרים את כל אחד ואחד מאיתנו להתעלות היא ההחלטה. הלוא רצוננו הוא לדבוק בתורה ובה' יתברך, שזוהי תכלית חיינו, כפי שידועים דברי ה"מסילת ישרים" שהאדם הלוא לא נברא אלא להתענג על ה' והדרך לכך היא על ידי קיום תורה ומצוות, אך כובדה של החומריות 'מוריד' אותנו. על התנגדות זו ניתן להתגבר אם נחליט שברצוננו 'להגיע לחלל' – להתעלות ולהידבק בקב"ה.

אכן, בהתחלה יהיה לנו מאד קשה, כפי שרש"י אומר בפרשת מתן תורה⁶: "שכל התחלות קשות". שלב ההתנתקות הוא הקשה, אבל לאחריה כל הזוכה לכך יוכל 'לשייט בחלל' ולהתענג על ה', להיות שקוע באושר אין-סופי. כל שטעם טעם לימוד תורה בעמל בעיון בשקיקה, בחפיצת הלב ובהתמדה, יודע שאין אושר גדול מן הדבר הזה בעולם. כך הבורא יצר אותנו. לאחר הניתוק מהארציות, כאשר כבר נמצאים ב'חלל', מאושרים. בשלב זה כבר פוחתת ההתנגדות⁷.

ניתן להגיע לדבקות בה' באמצעות לימוד התורה, אולם לא ניתן להמריא המראה של ממש ללא התנתקות מהאטמוספירה, מהכבידה, מהגרביטציה. הדבר מאוד קשה, אולם, כפי שלא ניתן לאחוז ביד אחת בטיל וביד האחרת להחזיק באדמה, כך לא ניתן להיות גם בבית-המדרש וגם מחוברים לעולם בצורה משעבדת. אולם, רבש"ע נתן לכל אחד מאיתנו אפשרות לבחירה חופשית – ברצונך להמריא? אינך צריך לנסוע עד לאמריקה כדי

אל על, ישנם מבערים ענקיים השורפים בכל שנייה מאות ק"ג של דלק. על ידי כך מתקבלת אנרגיה עצומה שביכולתה להרים אותו. החללית הזו טסה במהירות של 37,800 קמ"ש. לאחר ההתגברות על כוח המשיכה של כדור הארץ, בעוזבה את האטמוספירה ובהגיעה לחלל. מכאן ואילך מספיק לחללית רק מעט דלק על מנת לעבור את המרחק הגדול הזה על מנת להתמודד עם מעט התנגדות הקיימת בחלל.

“זְכוּר פִּי עֶפְרָא אֲנָחְנִי”

מה יש לנו להסיק מכך כבני ישיבה? עולמנו הארצי מוצף בהתנגדות לאמת. כל אחד מאיתנו עבר עובר ויעבור התמודדות עם התנגדות ללימוד התורה – שהוא הלוא מרכז העולם – המקיפה אותנו מכל עבר. לעיתים התנגדות זו באה אפילו מכיוון ההורים, פעמים רבות היא מוקרנת מהסביבה ומהחברים, ואף יצר הרע גם הוא נמצא ומעכב בעדנו. רבש"ע ברא בעולם את יצר הרע, ועל כך מתפללים⁴: “ריבון העולמים, גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב? שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות” המכבידים עלינו ומפריעים לנו לעשות רצונך.

כיצד נוכל לצאת לחלל? איך אפשר להתמסר לאמת האלוקית האחת, להתמסר לתורה? כיצד נצליח לקום בבוקר עם כוח ולבוא לסדר וללמוד ללא הפסקות, אף לא לשם התעדכנות במתרחש בעולם ובמסרונים הנשלחים לנו? יש לנו מבטלים רבים כל כך! כיצד ניתן לצאת מארציותן של מגבלות האטמוספירה והכבידה הרוחנית שאנו חיים בהן? החומר מגביל – הרי האור מתקדם במהירות של 300,000 ק"מ לשנייה. גלי הרדיו המשוגרים מהירח מתקדמים במהירות האור ובשנייה אחת מגיעים לכדור הארץ. אין להם מגבלות חומר. לעומת זאת, עד כמה קשה לנו לזוז מהחדר עד לבית המדרש! החומר מכביד ומקשה עלינו⁵.

שלא יצליח... כי חיזוק גדול צריך למי שרוצה לכפות הטבע אל הפכו⁸.

⁶ שמות, פרק יט, פסוק ה

⁷ עיין צדקת הצדיק, אות א: "ראשית כניסת האדם לעבודת ה' צריך להיות בחפז... מפני שהתחלה לנתק עצמו מכל תאוות עולם הזה שהוא מקושר בהם צריך לשמור הרגע שמתעורר בו רצון ה' ולחפזו על אותו רגע למהר לצאת מהם אולי יוכל. ואחר כך שוב ילך במתינות ולאט...".

⁴ עיין ברכות, דף יז, עמוד א

⁵ עיין מסילת ישרים, פרק ו: "ותראה כי טבע האדם כבד מאוד, כי עפריות החמירות גם, על כן לא יחפוץ האדם בטורח ומלאכה. ומי שרוצה לזכות לעבודת הבורא יתברך, צריך שיתגבר נגד טבעו עצמו ויתגבר ויזדרז, שאם הוא מניח עצמו ביד כבודו ודאי הוא

לשגר טיל מבסיס נאס"א, אלא ביכולתך להעפיל לכל מקום רוחני עליון כפי מדרגתך, כפי הכוח שקיבלה נשמתך מבורא עולם, בכוחה של החלטה להתנתק מהארציות. יש להתאזר בגבורה ולקבוע בנפשנו ש"הם תיינו וְאַרְךָ יְמֵינוּ" ושהתורה זו האמת ושלמוד התורה מצריך התמסרות. עיקר הקושי בהחלטה ובניתוק, וזוהי עבודתנו, אך לאחר שנעשה זאת ייעשה הדבר קל יותר ויותר⁸.

”וְעַם נִבְרָא יְהִלֵּל יְ-ה“

יש להתבונן בדברים אף מהפן הלאומי. איני מבין כיצד ישנם אנשים שעניניהם טחו מלראות! לרבש"ע, בעל התוכנית של מלכויות זיכרונות ושופרות שהתפללנו בראש השנה, ישנה תכנית אלוקית להתגלותו בעולם. הוא בחר לבצע זאת דרך עם ה', עם ישראל. אנו כלומדי תפיסת הרב זצ"ל מאמינים, לומדים ומבינים, שהדרך להתגלותו של רבש"ע בעולם היא על ידי מדינת ישראל, שהיא ראשית צמיחת גאולתנו; על ידי עם ישראל כאשר הוא יושב בארצו על פי תורת ישראל ומתגדל ומתהדר בכל דרכי החיים, במבט הנכון לאור האידיאה האלוקית.

אכן, קשיים רבים עומדים בדרכנו, הן 'שיעבוד מלכויות' בהיבט הלאומי והן 'שיאור שבעיסה' בהיבט הפרטי. אך למרות הכל זוהי הדרך באמצעות רבש"ע בחר להתגלות – על ידי כינונה של מדינת ישראל ולא על ידי התקיימותנו כפרטים בגלות.

אפשר להיות הצדיקים הגדול ביותר אי-שם בגולה, ושם ה' אכן יתגלה על אדם זה, אבל התכנית האלוקית הגדולה לא תצא לפועל באופן זה. כך כתב הרב זצ"ל ב"למהלך האידיאות בישראל"⁹: "למלואה של שאיפה זו צריך דווקא שציבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית, וכסא ממלכה לאומית ברום התרבות האנושית, 'עם חכם ונבון וגוי גדול'".

שלוש מעצמות בלבד – ארצות הברית, ברית המועצות וסין – שכל אחת מהן לבדה מכניסה אותנו בשיפולי גלימתה מבחינה כמותית, שלחו חללית לירח. אולם, מדינת ישראל הקטנטונת שאך בקושי נראית על הגלובוס, מדינה של "עם שרידי חרב" – עם שבניו, רק לפני שמונים שנה, היו כדומן אשר על פני האדמה, שהיה ניתן להורגם בבעיטה ולא לתת על כך דין וחשבון – שקמה בפלא אלוקי, היא הרביעית לשלוח חללית לירח.

לי אין מילים אחרות לבטא זאת מאשר בביטוי שאולי לא כולם יבינו ויסכימו לו. אני משוכנע שלדבר הזה קוראים: קידוש השם. קידוש השם הנעשה על ידי עם ישראל במונח הכללי.

מדינת ישראל אינה כעוד מדינה בחבר-העמים העולמי. אנו מאמינים כי במהרה יבוא משיח בן דוד ולמולנו ייבנה בית המקדש. בית המקדש אינו כעוד מקדש בהודו או בסין, ואף אינו כעוד איזה בניין בירושלים. בניית של בית המקדש לא תפליא איש. יהיה ברור לכל שעם ישראל הינו עם מיוחד הראוי לבית מקדש ולמשיח.

לפיכך, כאשר עם ישראל מטפס, כשמדינת ישראל מזנקת, מתגלה בכך הקב"ה. על ידי כך אבינו שבשמיים מתגלה גם בארץ, וזאת על ידי הגילוי המזהיר הגדול, הנורא, הנישא והקדוש של קיומו של עם ישראל בארץ ישראל ובמדינת ישראל. אנו זוכים לראות יותר ויותר בהתגשמות תפילתנו: "אֱלֹקֵינוּ וְאַלְקֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלֶךְ עַל כָּל הָעוֹלָם פְּלוֹ בְּכֹדֶךָ וְהַנְּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיַדְךָ... וַיֹּאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאֶפֶס", בפנטגון, בהודו, בניקרגואה, באפריקה, בסין וברוסיה: "ה' אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל מְלֶךְ וּמְלֻכּוֹתוֹ בְּכָל מְשֻׁלָּה!"

⁸ עיין שפת אמת, האזינו, תרמ"ח: "בפסוק: 'יערף כמטר [לקחי תזל כטל אמרת] - כי בתחילה צריכין להלחם וללמוד מתוך הקישוי ואח"כ זוכין להיות 'תזל כטל אמרת', כדאיתא: 'תחלתו מר וסופו מתוק'. וכ"כ: 'שתה מים מבורך' הוא הכח שהטמין הבורא ית' בנפש האדם, וצריכין לייגע למצוא זה הכח, אח"כ 'נזלים' הוא הסיוע מלמעלה במתנה".

⁹ אורות, למהלך האידיאות בישראל, פרק ב

